

Inleiding: tumormarkers bij urologische tumoren

De werkgroep tumormarkers organiseert op gezette tijden symposia, waarin, bij voorkeur samen met de kliniek, een groep maligniteiten wordt belicht, en speciaal aandacht is voor de rol die het laboratorium kan spelen bij diagnose, follow-up en het bepalen van de prognose. De symposiumcyclus begon eertijds met een symposium over prostaatkanker. Symposia over gastro-intestinale maligniteiten, borstkanker, gynaecologische tumoren, en PAOKC's over tumormarkers bij solide tumoren (1996) en tumormarkers bij hematologische maligniteiten (samen met de VHL in 1999) zijn op dit eerste symposium gevolgd. Op 22 januari 2004 vormden urologische tumoren opnieuw het onderwerp, waarmee in feite de cyclus weer opnieuw opstart. Het programma omvatte bijdragen over de techniek van tumormarkermetingen, vrij en totaal PSA, de invloed van radiotherapie op PSA, overwegingen over het nut van screening, niet-invasieve markers voor blaastumoren, markers voor oppervlakkig blaascarcinoom en de CBO-richtlijn 'testis-

tumoren'. De dag werd afgesloten met een boeiende voordracht van prof. J. Schalken, over de biologie van prostaatcarcinoom, en de ontwikkelingen op het tumormarkervlak die daaruit in de nabije toekomst mogelijk voortvloeien.

De werkgroep is de auteurs zeer erkentelijk voor hun bijdragen aan dit themanummer van het Nederlands Tijdschrift voor Klinische Chemie en Laboratoriumgeneeskunde, waarmee de traditie om van de symposia uitgebreid verslag te doen wordt gehandhaafd.

De werkgroep is inmiddels doende het volgende symposium: tumormarkers bij endocriene tumoren te organiseren. Dit zal op 29 september 2005 worden gehouden.

De werkgroep Tumormarkers hoopt met deze special over urologische tumoren een nuttige bijdrage aan uw kennis te kunnen leveren.

Namens de werkgroep,
M.A. Blankenstein

Richtlijn kiemceltumoren van de testis: belang van de tumormarkers en de rol van de klinisch chemicus

G.O.N. OOSTERHOF

De richtlijn 'Diagnostiek en behandeling van kiemceltumoren van de testis' is opgesteld door de Landelijke Werkgroep Urologische Tumoren (1). De werkgroep is samengesteld uit gemandateerde vertegenwoordigers uit de acht regionale Integrale Kanker Centra (IKC) en van de Nederlandse Vereniging van Urologie, de Nederlandse Vereniging voor Medische Oncologie, de Nederlandse Vereniging voor Radiotherapie en Oncologie, de Nederlandse Vereniging voor Pathologie, de Nederlandse Vereniging voor Klinische Chemie, de Nederlandse Vereniging voor Psycho-Oncologie en de Vereniging van Oncologie Verpleegkundigen. In de richtlijn is tevens het commentaar van het Nederlands Huisartsen Genootschap

en de Nederlandse Vereniging voor Oncologie verwerkt. Het is een landelijke richtlijn, waarin plaats is voor regionale toevoegingen. De richtlijn, die bedoeld is voor artsen en verpleegkundigen, geeft een consensus weer, zoveel mogelijk 'evidence based', en is te raadplegen op www.oncoline.nl.

Naast een beschrijving van de diagnostiek, behandeling en follow-up van kiemceltumoren van de testis wordt aandacht besteed aan voorlichting over ziektegerelateerde infertiliteit en seksuele functiestoornissen en aan de rol van ondersteunende zorg (huisarts, medisch psycholoog, oncologieverpleegkundige). Verder worden de minimale eisen geformuleerd die aan de communicatie, intra-, en extramuraal, gesteld moeten worden. Op de hierboven genoemde onderwerpen wordt hier niet nader ingegaan. U kunt die nalezen in de richtlijn op de eerder genoemde internetsite. Hier ga ik vooral in op zaken die voor de klinisch chemicus belangrijk kunnen zijn.

Afdeling Urologie, Academisch Ziekenhuis Maastricht

Correspondentie: Dr. G.O.N. Oosterhof, uroloog, Academisch Ziekenhuis Maastricht, Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht